

آموزش نظامی در دوره قاجار
به عنوان آخرین مرحله مدرنیزاسیون در ایران
“با تکیه بر نون آموزشی خطی و سنگی”

حوریه سعیدی

پژوهشکده اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

سرشناسه	: سعیدی، حوریه، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش نظامی در دوره قاجار به عنوان اولین مرحله مدرنیزاسیون در ایران با تکیه بر متون آموزشی خطی و سنگی / حوریه سعیدی : [برای] پژوهشکده اسناد، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران.
مشخصات نشر	: تهران: کانی مهر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۴ ص: مصور: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: 978-600-8071-10-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: آموزش و پرورش نظامی -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Military education -- Iran -- History
موضوع	: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق.
موضوع	: Iran -- History -- Qajars, 1779 - 1925
شناسه افزوده	: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده اسناد
رده بندی دهیم	: DSR۱۳۲۰ س ۸۱۷ ۱۳۹۵ [U۱۵۶]
رده بندی دیوید	: ۰۷۴/۹۵۵
شماره کتابشناسی	: ۴۴۸۵۰۷

انشارات کانی مهر

آموزش نظامی در دوره قاجار به عنوان اولین مرحله مدرنیزاسیون در ایران با تکیه بر متون آموزشی خطی و سنگی

مؤلف: حوریه سعیدی

ناشر: کانی مهر

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۸

چاپ و صحافی: البرز

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۱-۱۰-۵

آدرس: خ انقلاب، ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه همکف، پلاک ۱۶/۲۲

تلفن: ۶۶۴۹۰۳۱۵ - ۶۶۹۵۲۲۹۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
مقدمه بحث : بحران امام - مختصری از شیوه نظامیگری و تحولات تشکیلات	
نظامی در ایران قدیم	۱۱
الف (چشم‌اندازی از ایران - تیم دوره های قبل از اسلام	۱۱
۱- ماد و هخامنشی	۱۲
۲- اشکانی و ساسانی	۱۵
ب (ایران بعد از اسلام	۲۰
۱- صفاریان (به عنوان اولین حکومت مستقل ایرانی)	۲۰
۲- غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان	۲۰
۳- هجوم مغولان - دولت ایلخانان	۲۳
بخش دوم - دوران نوین	۲۵
۱- دوره صفویه - الف (تشکیل دولت صفویه	۲۶
روابط خارجی در دوره صفویه	۲۶
ب (حضور دولت های اروپایی در ایران از طریق مستشاران ، جهانگردان و	
بازرگانان	۲۷
: تغییرات و تجیزات جدید در سپاه ایران ره آورد اروپائیان	۲۷
: تشکیلات اداری و نظامی در دوره صفویه	۲۹

- ۳۱.....: قزلباشان
- ۳۵.....: شاهسون ها
- ۴۱..... ۲- دوره افشار و زندیه
- ۴۲.....: ارکان و ترتیبات نظامی در دوره افشار
- ۴۵.....: ارکان و ترتیبات نظامی در دوره زندیه
-: مستشاران اروپائی در ایران به عنوان اولین مرحله آشنائی
- ۴۷.....: با تمدن مغرب زمین و تاثیر آن ها در تشکیلات و تسلیحات نظامی
- ۴۷.....: اولی تماس های ایران با تمدن مغرب زمین
- ۵۱..... ۳- دوره قاجار
- ۵۴..... الف) چگونگی شکل گیری حکومت قاجار
- ۵۷.....: از محمد خاں قاجار
- ۵۷..... ب) تشکیلات نظامی در ایران دوره قاجار
- ۶۳.....: فتحعلی شاه قاجار
- ۶۵.....: عباس میرزا ولیعهد - مستشاران نظامی
- ۷۰.....: فرانسه عهد ناپلئون در ایران
- ۷۹.....: انگلیس در ایران
- ۸۹.....: دوره ناصری - امیر کبیر و دارالفنون
- پ) تعلیمات نظامی، مدارس و معلمان نظامی در ارکان کشور ایران
-: براساس کتاب ها، رساله ها و آیین نامه های آموزش نظامی - خطی
- ۹۴.....: و چاپ سنگی
- ۹۶.....: اعطای القاب و عناوین نظامی
- ۹۷.....: بخش سوم: رسالات و کتاب های آموزش نظامی (معرفی و دسته بندی)
- ۹۸..... الف) تفکیک موضوعی نسخه های خطی نظامی

ب) جدول فهرست نسخه های خطی و چاپ سنگی آموزش نظامی

به ترتیب تاریخی	۹۹
پ) دسته بندی کتاب ها با توجه به عناوین و سر فصل های هر یک	۱۰۳
ت) معنای و تحلیل رسائل آموزش نظامی	۱۰۸
کتابشناسی	۲۴۳
ضمائم	۲۴۷
چکیده انگلیسی	۲۵۳

www.ketab.ir

پیشگفتار:

ارتش ایران در طول مدت حیات خود برای پاسداری از کشور، ساختارهای متفاوتی یافته و دچار تغییر و فرازهای بسیاری شد. با شروع عصر جدید نواحی در ایران (دوره قاجار)، ارتش نیز که با عنوان قشون معرفی و شناخته می شد از این تحول زمین برآینار نمانده و شکل ایللیاتی آن که با همان ساختار، نگهبان و پاسدار این مرز بود بود تغییر اساسی یافت. بررسی علل و زمینه های این تغییر، اسبابی که در آن دخیل بودند، نقش عوامل خارجی و نیز اثربخشی آن و همچنین کارایی تغییرات بوجود آمده در مؤثر واقع شدن ارتش جدید در معرکه های بعدی، محتاج به بررسی عمیق است. اثر حاضر ضمن آن که تمرکز خود را بر روی بررسی مدارک مربوط به آموزش نظامی در ایران و تحولی که زان پس در نیروهای نظامی ایران در دوره قاجار بویژه بوجود آمد؛ مروری هم دارد بر تاریخچه تحولات ارکان نظامی در ایران قبل و بعد از اسلام.

برای بررسی اسباب و عوامل دگرگون سازی در شیوه های سنتی آموزش نظامی در ارتش ایران در دوره معاصر از جزوات و آیین نامه های نظامی که در قالب تألیف و یا ترجمه تهیه شده و به شکل نسخه های خطی و چاپ سنگی موجود می باشد بهره اساسی برده است.

۱۰. آموزش نظامی در دوره قاجار به عنوان اولین مرحله مدرنیزاسیون در ایران □

در این رهگذر و برای مستندسازی مبحث مورد نظر که در نوع خود اولین کوشش از این دست مباحث می باشد؛ ضمن بهره گیری از نسخه های خطی موجود در کتابخانه ملی، آستان قدس رضوی، مجلس و موسسه مطالعات تاریخ معاصر، با محوریت نسخه های آموزشی نظامی، از اسناد مربوط به تشکیلات نظامی که بکار این نوشته می آمده، استفاده شده است. بر خود فرض می دانم که ضمن تشکر از ریاست محترم سازمان اسناد و کتابخانه ملی، برای اسداشت از حریم فرهنگی و علمی مطالعات مرجع محوره، از همراهی کارشناسان محترم مخازن خطی و آرشیو اسناد سپاسگزاری نمایم.

حوریه سعیدی